

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розглянуто особливості обліку та використання основних засобів підприємства. Розроблено рекомендації щодо вдосконалення організації обліку основних засобів підприємства. Проаналізовано можливі шляхи вдосконалення обліку основних засобів на підприємстві та намічено шляхи підвищення ефективності.

Аннотация. Рассмотрены особенности учета и использования основных средств предприятия. Разработаны рекомендации по усовершенствованию организации учета основных средств предприятия. Проанализированы возможные пути совершенствования учета основных средств и намечены пути повышения эффективности.

Annotation. The features of accounting and use of the fixed assets of enterprises are considered. Recommendation on the improvement of accounting fixed assets of enterprises were developed. Ways to improve the fixed assets accounting are analysed and measures to raise its efficiency are outlined.

Ключові слова: основні засоби підприємства, організація, облік, ефективність.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що з розвитком економіки збільшився інтерес до питання ефективності використання основних засобів. Проблеми основних засобів були завжди в центрі уваги економістів.

Вирішенню цієї проблеми приділяли увагу в різні часи вітчизняні вчені та практики такі, як: А. Мороз, М. Котова, В. Лагутіна, В. Тараруєв, В. Лінник та ін. [1 – 5]. Проте недостатньо детально дослідженими залишились питання щодо організації обліку основних засобів підприємства та ефективності їх використання.

Метою дослідження є розгляд особливостей обліку та використання основних засобів підприємства і розробка рекомендацій щодо вдосконалення організації обліку основних засобів підприємства.

Завдання дослідження такі:

проаналізувати можливі шляхи вдосконалення обліку основних засобів на підприємстві;

намітити шляхи підвищення ефективності використання основних засобів.

Об'єктом дослідження є основні засоби.

Предметом дослідження є особливості обліку та використання основних засобів підприємства.

Значення основних фондів, як фундаменту економічного розвитку суспільства, визначається економічною сутністю та їх місцем у поширеному виробництві, у покращенні показників роботи промисловості та підвищенням її ефективності.

У виробничому процесі беруть участь різноманітні засоби виробництва. До них відносяться знаряддя праці (верстати, машини, устаткування та ін.), предмети праці (сировина, паливо, електроенергія тощо) і робоча сила [2].

Основні засоби – засоби виробництва, які беруть участь у виробничому процесі багато разів, не змінюючи натуральної форми, виконуючи одну й ту ж саму функцію протягом декількох виробничих циклів і переносять свою вартість на створений продукт частинами [1].

Раціональна організація обліку основних засобів неможлива без планування їх відтворення, обов'язкового закріплення об'єктів основних засобів за конкретними матеріально-відповідальними особами, розробки й дотримання графіків ремонтів тощо. Саме тому основними завданнями з організації обліку буде: контроль за збереженням руху основних засобів, правильне документальне оформлення і своєчасне відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення та вибуття об'єктів основних засобів; правильне відображення та обчислення в обліку сум зносу (амортизації); отримання документально обґрунтованих даних про наявність та рух основних засобів за місцем їх експлуатації, а також у розрізі осіб, відповідальних за їх збереження; виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття.

Облік основних засобів організовується на всіх етапах їх руху. Загальна схема їх обліку наведена на рисунку.

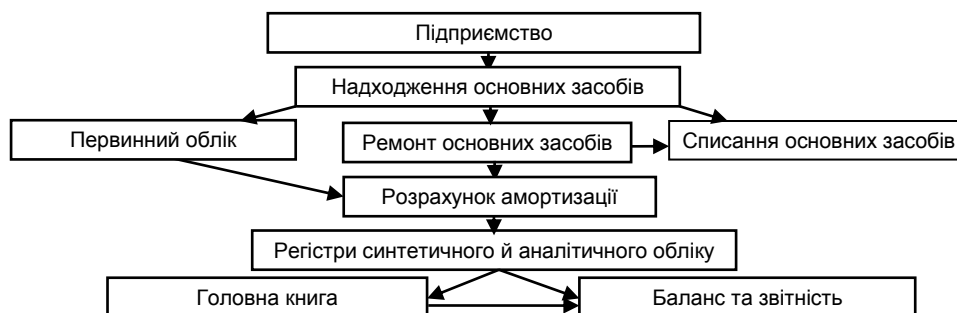

Рис. Організації обліку основних засобів

Бухгалтерський облік на підприємстві в сучасних умовах неможливий без використання інформаційних технологій. Існує багато програм, за допомогою яких можна раціонально використовувати час працівників бухгалтерії, скорочуючи обсяги ручної роботи з документами. У кожній з програм, що пропонуються на ринку інформаційних послуг, є свої переваги та недоліки.

Також з урахуванням специфічних особливостей основних засобів організацію обліку необхідно спрямувати на реалізацію таких завдань [3]:

1) документальне оформлення прав власника на основні засоби, а також операцій з їх придбання, списання, продажу або передавання;

2) збереження основних засобів як стратегічної частини приватної власності та унеможливлення крадіжок, розбирання, руйнування об'єктів у процесі їх використання та експлуатації;

3) управління основними засобами з метою максимального ефективного їх використання у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства;

4) виявлення економічних та юридичних наслідків господарських операцій з придбання, реконструкції, модернізації об'єктів або їх ліквідації.

Інформаційною основою всіх облікових процедур є облікова інформація, тому першочерговим завданням удосконалення організації обліку є формування складу та визначення змісту показників, які доцільно відображувати, обробляти та узагальнювати у системі обліку.

Структура документів і реєстрів з обліку основних засобів показує, що, з одного боку, вони містять застарілі показники, які не формують підсумкової, узагальнюючої інформації, а з іншого – у них відсутні показники, необхідні для складання звітності в умовах застосування П(С)БО 7 "Основні засоби", тому носії інформації з обліку основних засобів потребують удосконалення як щодо складу, так і щодо змісту.

Так, наприклад, вилучення непотрібних показників зменшить обсяги зайвої роботи облікового апарату та дозволить зосередитись на результативній інформації, що безпосередньо впливає на прийняття управлінських рішень щодо наявності основних засобів та режиму їх використання, тобто підвищить ефективність обліку.

Організацію обліку основних засобів потрібно будувати з урахуванням таких основних факторів:

1) довготривалого терміну використання об'єктів, протягом якого їх необхідно обліковувати; 2) технічно складної та багатокомпонентної будови, яку необхідно детально відображати в облікових реєстрах; 3) необхідність проведення ремонтів, реконструкції, модернізації основних засобів призводить до зміни їх первісних характеристик, які потрібно своєчасно відображати у реєстрах обліку; 4) коштовність об'єктів вимагає адекватної організації процесів їх приймання, списання, а також обліку наявності, які б забезпечували їх цілісність і збереження у робочому стані [4].

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів, тому для раціональної організації обліку необхідно чітко й однозначно визначити такі об'єкти для кожного різновиду основних засобів.

Організацію обліку руху основних засобів, починаючи з їх введення в експлуатацію, приймання після проведених ремонтів і закінчуючи їх ліквідацією, потрібно будувати із урахуванням їх специфічних особливостей, забезпечуючи одночасне проведення контрольних та аналітичних процедур. Для якісного, відповідального виконання робіт з приймання та списання об'єктів доцільно розробити робочу інструкцію, в якій чітко визначити перелік робіт і порядок їх здійснення, функції та завдання кожного члена комісії, а також їх відповідальність [5].

Упорядкуванню руху документів та їх своєчасному надходженню до бухгалтерії буде сприяти організація облікових робіт за графіками документообігу. На кожному підприємстві доцільно розробити зведений графік з обліку основних засобів, у якому зазначити кількість примірників кожного документа, які необхідні для оформлення тієї чи іншої господарської операції; осіб, відповідальних за кожний вид робіт (складання документів, їх перевірку, реєстрацію, обробку, облікову реєстрацію інформації в облікових реєстрах) та терміни їх виконання.

Таким чином, організацію обліку основних засобів необхідно вдосконалювати у напрямі розширення її управлінських можливостей, максимально пристосовуючи до практичних потреб суб'єктів підприємницької діяльності, що виникають у процесі прийняття управлінських рішень щодо руху основних засобів та ефективності їх використання. Основними шляхами вдосконалення організації обліку основних засобів є раціоналізація як кожної форми документів і реєстрів обліку, так і методів, і способів збирання, обробки й узагальнення облікової інформації, адаптованих до сучасних умов.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Круш П. В. Капітал та основні засоби підприємства : навч. посібн. для вузів / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, О. В. Клименко. – К. : Центр навч. літ., 2009. – 166 с. 2. Мацибора В. І. Економіка підприємства : навч. посібн. для вузів / В. І. Мацибора, В. К. Збарський, Т. В. Мацибора. – К. : Каравела, 2012. – 312 с. 3. Оваденко В. О. Підвищення ефективності використання та відтворення основних виробничих фондів підприємства (за матеріалами підприємств сільськогосподарського машинобудування України) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 / В. О. Оваденко ; Київський нац. екон. ун-т. – К., 2012. – 19 с. 4. Череп А. В. Ефективність використання основних фондів підприємства / А. В. Череп, А. А. Клименко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – № 6. – С. 212–215. 5. Чорна І. О. Ефективність використання виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення / І. О. Чорна // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 2. – С. 212–216.